

בנין יעקב

פרשת פנחס

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעודד הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת פנחס

הכרת הטוב.....ה
המתפלל צריך שיפרט הייטב את בקשתו.....י

אייר תשפ"ב

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שובבי"ם • פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת פינחס

הברת המיב

טעם שיחסו הכתוב אחר אהרן

בפרשתן (במדבר כה יא) "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי", וטעם שיחסו הכתוב אחר אהרן פירש ברש"י, שלפי שהיו השבטים מבזים אותו, שאמרו: הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל. וכוונתם לטעון, שעשה מעשה הקנאות מצד היותו מצאצאי עובדי עבודה זרה ח"ו, ולא מחמת שבער בו קנאת ה' צבאות, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, להודיע שהוא מזרע אהרן הכהן וכל מעשיו לשם שמים.

איך עולה על הדעת להטיל דופי במעשה הקנאות של פינחס

והנה יש להתבונן, האיך יתכן כדבר הזה שיכואו השבטים לחרף ולכזות את פינחס, ולפקפק על צדקת מעשי קנאותו, אחרי אשר התורה הקדושה העידה מפורשות שמעשיו היו רצויים ומקובלים לפניו יתברך, ולא עוד אלא שהשיב והשבית את האף והחמה שיצא על בני ישראל, ובפעולתו מילט והציל את עם בני ישראל מכליון ואבדון ח"ו, כמאמר הכתוב "ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי". ומדוע אם כן עלה על דעתם להטיל דופי בקנאותיה דפינחס קנאה ולומר שלא לשם שמים נתכוון.

הטעם שדברו סרה על מעשה פינחס

ועל דרך העבודה יבואר הענין, דטענה שפלה זו שורשה ומקורה מצד שהיו לקויים במידת כפויית טובה, דהיינו שלא רצו להכיר בטובה הגדולה ובהצלחה הנפלאה שפעל פינחס במעשה קנאותו, כי מחמת גאות לבם לא הסכימו בדעתם להיות מכאן ולהבא אסירי תודה ומחוייבי הכרת טובה לפינחס, ועל כן חרפו את מעשיו וניסו למצוא בו איזה דופי ופגם.

דרכם הנלוזה של כפויי הטובה

כי כך היא דרכם של כפויי טובה, שאף על פי שבפנימיות לבם יודעים ומכירים הייטב בטובה שעשו עמהם, אינם מוכנים להכיר ולהודות בטובה שנעשה עבורם, כי מטבעם קשה להם עד מאוד להשאר מחוייב בתשלום גמול לחבירו שעשה עמו הטובה, ואין נוח להם להיותם משועבדים לזולת להחזיק להם טובה כל ימי חייהם, ועל כן מנסים בכל כוחם בכל דרך שהוא, למצוא איזו עולה ודופי במעשה הטובה שנעשה להם, כדי להוכיח שכלל לא נעשה עמם שום טובה והצלחה, ואם כן אין הם מחוייבים בהכרת טובה, ועד כדי כך שלפעמים - כדי להשיג מבוקשם וסברתם הקלוקלת, מגדילים להרשיע ומטילים דופי אף במעשה אבותיהם, וכל זה כדי להצדיק את מצפונם, ולתרץ את עצמם, מדוע אין הם מכירים טובה למי שעשה עמהם טובה.

טעם שלא בקשו בני ישראל מהשי"ת 'תן לנו לב ליראה את שמך'

ויסוד זה מצינו בדברי חכמינו ז"ל (עבודה זרה ה.) שדרשו על הכתוב (דברים ה כו) "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי ולשמור את כל מצותי כל הימים". אמר להן משה לישראל: אתם כפויי טובה, שאינכם מכירים להחזיק טובה למי שעושה לכם טובה, כי בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל "מי יתן והיה

לכם זה להם" - היה להם להכיר בטובתו של הקדוש ברוך הוא, הנותן, והיה להם לבקש תיכף מהש"ת ולומר: 'תן לנו לב ליראה את שמך', וכמבואר בתוספות שם (ד"ה כפויי) שלכך קראם 'כפויי טובה' כי הסיבה שלא רצו לומר 'אתה תן' היא, מפני שלא היו רוצים להחזיק לו טובה בכך.

הרינון על מעשה פינחס מפני שלא רצו להחזיק לו טובה

וכמו כן היה אצל קנאותיה דפינחס קנאה, שעל אף שהתורה הקדושה מעידה על פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שבמעשי הקנאות "השיב את חמתי מעל בני ישראל" והציל ומילט את עם בני ישראל מכליון ואבדון רח"ל, בכל זאת היו כאלו שרננו על מעשיו ואף גינו את מעשה אבותיו, וחיפשו עילות וסברות של דופי, להטיל פגם במעשה פינחס, שכאילו לא היו מעשיו לשם שמים ח"ו. אך כאמור כל זאת בא להם מפני רוע מידתם שהיו לקויים בכפויית טובה, ולא הסכימו להודות ולהכיר בטובה שנעשה עמהם, ועל כן מטבע הדבר ניסו בכל דרך שהוא להטיל דופי במעשה הקנאות.

ויהיו מלעיבים במלאכי אלוקים

וידועה אימרת מרן בעל ויואל משה מסאטמאר זיע"א, שאמר לפרש מאמר התנא (אבות פ"ו מ"א) רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ולא עוד אלא שכל העולם כלו כדאי הוא לו, נקרא ריע אהוב אוהב את המקום וכו', ומוחל על עלבונו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים. דהיינו מעמא שנקט התנא מידת 'מוחל על עלבונו' רק אחר שפירט כל המדריוגות הנשגבות, להורות לנו בזה שאף אחר שהשיג האדם כל אלו המעלות והמדריוגות הרמות, בכל זאת, עדיין שייך אצלו העבודה של 'מוחל על עלבונו', שלא להקפיד על מי שמביישו ומחרפו, כלומר שעל אף גדלותו ורוב מדריוגותיו, עדיין שכיח הדבר שידברו עליו סרה וירננו אחר מעשיו. וכמו שאכן מצינו בפרשתן אצל פינחס.

ומי לנו גדול ממשה רבינו איש האלוקים, שדיבר ה' אתו פנים בפנים, ואף על פי כן מצינו בדברי חכמינו ז"ל (פנהדרין קי.) שחשדוהו בחמורות שבחמורות, וכן מצינו אצל הכהן הגדול מאחיו שנכנס לפני ולפנים אחת בשנה ביום הקדוש יום הכיפורים, ואמרו חכמינו ז"ל שהוזהר שלא יהיו כיסים בבגדו, כדי שלא יחשדוהו ההמון, וירננו עליו, ששלח ידו לקחת לעצמו מקדשי ברק הבית, בעת הכנסו לפני ולפנים.

הכופה בטובתו של חברו לסוף כופה אף בטובתו של מקום רח"ל

ולדידן יאמר, עד כמה חובה עלינו להתרחק מאוד ממידת כפויית טובה, שהיא מידה מגונה ביותר, וכמבואר בדברי חכמינו ז"ל [ראה משנת רבי אליעזר פ"ז] שאין לך קשה לפני הקדוש ברוך הוא יותר מכפייית טובה, ולא נטרד אדם הראשון מגן עדן אלא על כפיית הטובה, ואף אבותינו במדבר לא כעס עליהן הקדוש ברוך הוא אלא על כפיית הטובה, וכן כשהיו אבותינו בארץ, רוב חטאותיהן באו על ידי כפיית טובה.

ובתבו עוד דהיינו טעמא שעגש הכתוב ביותר לכפויי הטובה, מפני שהוא כעין כפירה בעיקר, כי האדם הזה שהוא כופה בטובתו של חברו, למחר הוא כופה גם בטובתו של קונו ח"ו, ועל כן צריך משנה זהירות שלא להיות בכלל כפויי הטובה, שלא יבוא ח"ו לידי פריקת עול מלכות שמים.

הכרת הטוב - עיקר גדול בכל ענייני ועיקרי הדת

ומאמר נורא כתב בזה בספר האלשיך הק' (כי תבוא ד"ה והיה) שמידת הכרת הטוב היא עיקר ויסוד גדול בעבודת השם, ומבאר שם טעם המצוה של הבאת הביכורים: 'כי עיקר כונתו יתברך להרחיקנו ממדת כפוי טובה ולהביאנו אל גדר החזיק טובה כראוי, כי הוא גדר גדול ועיקר גדול בכל ענייני ועיקרי הדת, כי

בו תלוי כל עבודת אלהים להכיר כי הנשמה לו יתברך והגוף פעלו וכולנו עבדים לו יתברך'.

והשי"ת יהא בעזרינו שנוכה להתרחק כמטחוי קשת מהמידה המגונה של כפויית טובה, אלא נהיה דבקים כל ימינו במידת הכרת הטוב, ולהחזיק טובה לגומלי טובות, וכן להכיר בטובות ובחסדים שעושה עמנו השי"ת בכל עת ורגע, ולהיות דבקים בו ובתורתו אמן.

המתפלל צריך שיפרט היימב את בקשתו

טעם האריכות בתפילת משה רבינו, בבקשתו להעמיד מנהיג בישראל

בפרשתן (במדבר כז טו-יז) "וידבר משה אל ה' לאמר. יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה. אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה".

הנה בפסוקים אלו רבו התמיהות. בתחילה יש לדייק מה היא אריכות הדברים וכפל הלשון, ולמה זה הוצרך משה רבינו ע"ה, לפרט לפני כביכול הקדוש ברוך הוא את כל פרטי בקשתו, עד שהולך ומונה בפרטי פרטיו מהו התפקידים שצריך המנהיג לעשות, כאמרו 'אשר יצא ואשר יבוא' 'אשר יוציאם ואשר יביאם' וגו', ובפשטות היה די שיאמר 'יפקוד ה' איש על העדה' שזה כולל כל התפקידים של מנהיג בישראל.

וביותר מזה יקשה, מדוע נצרך להוסיף עוד על בקשתו ולהביא ראיה להצדקת דבריו בכעין משל לצאן שאין להם רועה, ומוסיף לפרט חששתו שאם לא יהיה להם מנהיג ראוי, יהיו בני ישראל כצאן שאין להם רועה, וכי יש צורך להמחיש את הענין המבוקש מהקב"ה במשל ומליצה להמשילם לצאן ורועה, וכן האיך יעלה על הדעת שהשי"ת יעלים עינו מבניו עד שיהיו כצאן אשר וגו' [כמו שהקשה האור החיים הק']], והאם אכן חשב משה רבינו שאחרי פטירתו ישארו עם ישראל באמת ללא מנהיג כצאן בלא רועה.

הוראה לדורות שיפרט האדם את פרטי בקשתו לפני השי"ת

אמנם לימוד גדול והוראה לדורות, יש לנו ללמוד מתפילתו של משה רבינו ע"ה, לדעת את הדרך הנכונה בעומק התפילה, שצריך האדם בעת עמדו

בתפילה ובקשה לפני השי"ת, לפרט את בקשתו ולהתחנן לפניו על כל פרט ופרט, ויפרש כל מה שנצרך לו בפרטיות.

צריך לפרש דבריו כדי שתתקבל תפילתו

והוראה זו מפורשת היא בדברי הזוהר הקדוש (פרשת וישלח קסט): בכיבוד בקשת יעקב אבינו ע"ה (בראשית לב יב) "הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים", דלכאורה יש בבקשתו אריכות יתירה, והיה די לומר 'הצילנו'.

ומבואר בזה"ק דמכאן אנו למדים, שהמתפלל צריך לפרש דבריו כראוי, וכיון שבבקשת 'הצילני נא' בלבד לא מפורש בקשתו די הצורך, כי עדיין יש מקום לטעות שהכוונה על הצלה משאר פגעים, על כן הוסיף ואמר 'מיד אחי', אך עדיין יש לומר שמתכוון על הצלה משאר קרובים, כי הקרובים גם כן נקראים בשם 'אחים', לכן הוצרך לפרש דבריו ולומר 'מיד עשו'.

ובחלק מהתפילה ממשיך יעקב אבינו לסדר בקשתו, ואינו מסתפק בעצם הבקשה, אלא הוא גם מסביר למה הוא מבקש להינצל, ומבאר במפורש 'כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני'. ומעם שהוצרך לכל זאת, כי כדי שתתקבל תפילתו של אדם, צריך לפרשו כראוי בכל פרטיו ופרטי פרטיו, ולא לסתום הדברים.

יזהר לפרש היטב תפילתו שלא תהיה סובלת פירוש שאינו הגון

וראה עוד מה שכתב בזה האור החיים הקדוש בפירושו על הכתוב (דברים ג כג) "ואתחנן אל ה'" וגו', שיש ארבעה תנאים הצריכין לקבלת תפלה, ואחד

א. וזה לשונו: עוד נתכוון לדייק ד' תנאים הצריכין לקבלת תפלה, אחד שיתפלל כעני הדופק על הפתח כדרך אומרו (משלי י"ח) תחנונים ידבר רש, ב' שיבקש ממקור הרחמים, ג' זמן

מהם הוא, שתהיה תפלתו מפורשת ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון, וכמעשה המסופר במדרש (אסתר ז כד) על יהודי אחד ששבר את קרסולו באמצע הדרך, והתפלל להשי"ת שיודמן לו חמור, [וכוונתו היתה כדי שיוכל לרכוב עליו], ונודמן לשם גוי אחד שהלך עם אתון שזה עתה המליטה חמור קטן והכריח אותו להרכיב את החמור על כתפו, אמר היהודי שדבר זה ארע לו בגלל שלא פירש בתפלתו שיודמן לו חמור לרכוב עליו, אלא בקש סתם שיודמן לו חמור, שזוהי בקשה שיכולה להתפרש גם כבקשה לחמור שהוא יצטרך להרכיבו על כתפיו.

ובן מוכיח האור החיים הק' ממאמר הכתוב (שמות ח ח) "ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה". שהאריך משה רבינו לפרט ולומר 'אשר שם לפרעה' מכאן ראייה שצריך לפרש תפלתו.

ובן מצינו אצל יעקב אבינו ע"ה שדייק בלשון תפלתו ואמר (בראשית כח כ) "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש", וכי לא ידעינן שהלחם הוא לאכילה והבגד ללבישה, אלא שבעת התפילה צריך לפרט כל פרטי הבקשה.

הוראה לדורות האיך יתפלל האדם תפילה ראויה ומקובלת

נמצינו למדים יסוד נפלא בדרכי התפילה, שעל כל פרט ופרט בחיי האדם צריך האדם לפרט בקשתו לפני בוראו, ולא די בבקשה כללית, אלא יפרט כל

התפלה כדרך אומרו (תהלים ס"ט) ואני תפלתי לך ה' עת רצון, ד' שתהיה תפלתו מפורשת ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון, וכמעשה שהובא במדרש (אסתר ר' פ"ז כ"ד) בהוא גוי וישראל וכו' וילדה בהמתו של גוי ואנס ישראל להרכיבו על כתפו וכו' ע"כ, והוא מה שנתכוון משה במאמרו כאן ואתחנן לשון תחנונים זה כנגד תנאי א', אל ה' שבקש ממקור הרחמים זה כנגד תנאי ב', בעת ההיא פירוש בעת הידועה לקבלת תפלה שהיא עת רצון כי מי יודע עת הרצון כמשה, ואפשר שזה היה בעת אשר אמר לו ה' החל רש ארץ סיחון ועוג, וזה מכון לדברי רבותינו ז"ל שאמרו לאחר שכבש ארץ סיחון ועוג וכו' זה כנגד תנאי ג', לאמר פירוש פירש אמריו כמצטרך שלא יסכלו דבריו דבר בלתי הגון זה כנגד תנאי ד', וכו'.

בקשה ובקשה בפרטיות, ויזהר שתהיה תפילתו מפורשת הייטב בבקשות מפורשות, שלא יוכל להשתמע ממנו ענין אחר.

וזו היתה כוונת משה רבינו ע"ה באריכות פרטי התפילה על העמדת האיש על העדה, 'אשר יצא ואשר יבוא לפניהם' וגו', כדי שיהיו דבריו מפורשים הייטב. והיא לנו הוראה לדורות לדעת איזה דרך ישכון אור בעסק התפילה, והאיך צריך האדם להתחנן לפני קונו.

לא ימנע מלהתחנן על כל פרט גדול וקטן

עוד זאת נלמד מבקשת משה רבינו ע"ה, שאף על פי שבוודאי ידע משה והיה בטוח שהקב"ה יודע מה הן צרכי עמו ישראל, ובוודאי שהוא ברוב חסדו ימנה איש על העדה, מי שראוי ונכון להנהיג צאן מרעיתו, בכל זאת לא מנע עצמו מלהתחנן ולבקש רחמים על כך, והוראתו הקדושה היא לנו לעיניים, לבל ימנע האדם עצמו מלהתפלל ולהתחנן על כל פרט ופרט הנצרך לו בחייו, דבר גדול וקטן.

השי"ת מרחם על העשיר ונותן לו לחם אף שאינו מתפלל לפניו

ומסופר שהגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל פגש פעם את ידידו הגה"צ רבי נטע ציינוירט זצ"ל, והעלה לפניו שאלתו ותמיהתו דלכאורה בשלמא העני והאביון הקם בבוקר ממטתו ומיד עיניו נשואות כלפי מעלה, ומתפלל ומתחנן אל השי"ת שיתן לו טרף ביתו, אפשר להבין מהיכן ירק זה חי, כי הרי הקדים תפילתו לפני הון ומפרנס לכל חי.

אך זכות הקיום של העשירים קשה מאוד להבין באיזה זכות הוא חי, מהיכן יש לו מזונו שבכל יום, והרי לא פנה בתפילתו אל הכורא יתברך הון ומפרנס כל באי עולם, ובאיזה זכות ניתן לו מזונו.

השיב לו הגאון רבי נטע ואמר: אלא על כרחך צריך לומר שהקב"ה רחמיו מרובים על כל מעשיו, וברוב רחמיו וחסדיו הוא מרחם גם על העשיר ונותן לו מזונו, אף על פי שלא התפלל לפניו.

והשי"ת יהא בעזרינו שנוכה להתחזק בעבודת התפילה והבקשה על כל פרט ופרט, ולהיות דבקים בו יתברך בכל עת, בבחינת ואני קרבת אלוקים לי טוב, ויתקבלו תפלתינו לרחמים ולרצון אמון.

